

БАЛАЛАРҒА АРНАЛҒАН ЖУРНАЛ

Балапан

әлемі

№6
2025 ЖЫЛ

Қыста талай
қызық бар

3+

ЖУРНАЛ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРАЛІГІ
ТІЛ САЯСАТЫ КОМИТЕТІНІҢ
ТАПСЫРЫСЫ БОЙЫНША
ШЫҒАРЫЛАДЫ

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА ҚҰРАМЫ:

Асан Эльмира Арысланқызы
Редакциялық алқа төрағасы
Мұқан Гүлфариза Мелдешқызы
Редакциялық алқа хатшысы
Атанбек Наурыз
Ақын, жазушы
Ашықбаев Ертай Ахатұлы
Ақын, жазушы, журналист

Бас редактор
Айнагүл Танатова
Редактор орынбасары
Айша Бибі Нұрлыбай
Корректор
Айнұр Ажикеева
Психолог
Айсұлу Қаламбаева
Меншікті тілші
Әсел Амаңдықова
Дизайнер
Бағдат Түлебаев
Суретші
Айша Асанқызы

Журнал Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде тіркеліп,
24.04.2009 жылы №10074-Ж
тіркеу туралы куәлігі берілген.

Шығарушы:

«Айша-Бибі – Сланды ана» ЖШС
Редакция мекенжайы:
160000, Шымкент қаласы,
Ғ.Орманов көшесі, 15/2-үй, 20-бөлме.
Тел.: 8 778 658 09 21
e-mail: Saha_0001@mail.ru

Журнал
«South-print corporation» ЖШС
баспаханасында басылды.
Шымкент қаласы,
Қапал батыр көшесі, 19 участок.

Басуға қол қойылған күн 29.10.2025ж.
Қалпы 60x84/8. Қағазы офсеттік.
Шартты баспа табағы - 4.
Таралымы 2000 дана.
Тапсырыс №

Мазмұны

4

Тілашар

6

Ертегілер
елінде...

8

Ұлттық таным

14
15

Жан-жануарлар
әлемі

17

Әдептілік
әліппесі

22

Ғибратты әңгіме

27

Боямақ

30
31

Әнші балапан

34

Шебер қолдар

Әсел Амандықова –
жас ақын, бірнеше
қалалық және облыстық
жыр мұшайраларының
жүлдегері.

Жыр сандық

АЛТЫН КҮЗ

Айналамда сап-сары
Жапырақтар төгілген.
Қарап едім бақшаны,
Көп өнімді көрдім мен.

Астық толып, жайнаған,
Сәбіз, қарбыз – бәрі бар.
Күз – береке, күз – мейрам,
Бар тіршілік қайнаған!

Көңілді қыс

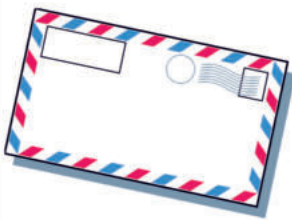
Аппақ ұлпа ақша қар
Жауып жатыр далада.
Бір топ бала бірлесіп,
Жасап жатыр аққала.

Суыққа да қарамай,
Сырғанап жүр өздері.
Қар атысып, алысқан,
Бұл бақытты кездері.

Тілашар

Сурет пен сөзді байланыстырып,
сөйлем құра.

	әжесінің		келді.
		пайда	болды.
	жылы	жаққа	
	ұясына		жинады.
	ағасына		жазды.

Мен зерек баламын

Есепті шығар

Ағашта 5 алма піскен.

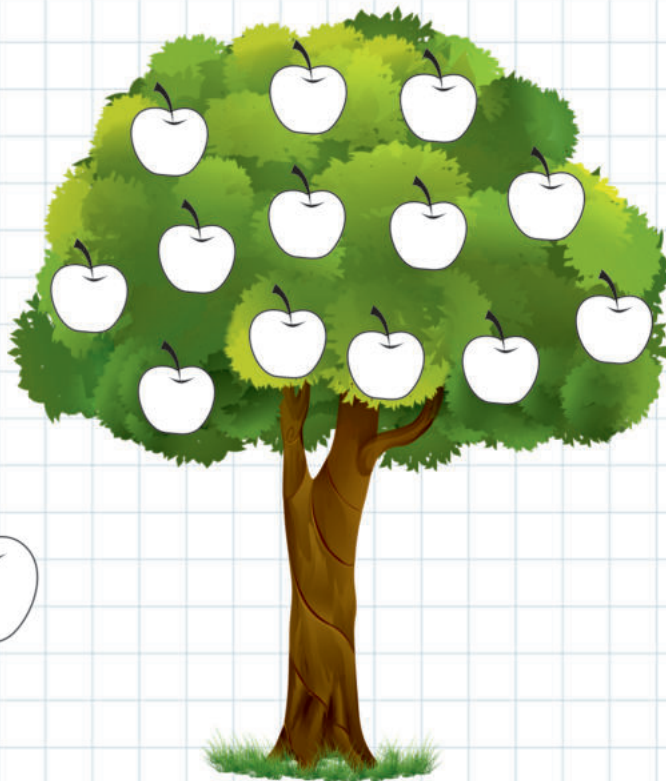
Содан кейін тағы 3 алма пісті.

Ағаштағы піскен алмаларды қызыл түспен, ал қалғанын жасыл түспен боя.

Жалпы неше алма піскен?

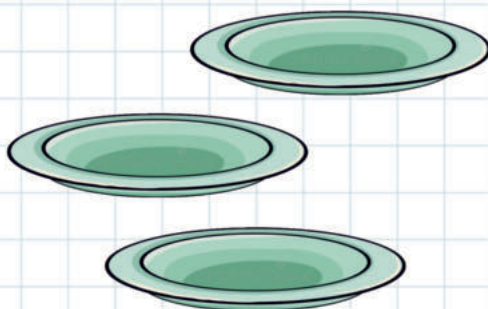
$$\text{apple} + \text{apple} = \text{apple}$$

Ағашта піспеген қанша алма қалды?

Үстел үстінде екі құмыра, төрт кесе, үш тәрелке тұр.

Үстелде барлығы неше ыдыс тұр?

	+		+		=	
--	---	--	---	--	---	--

Есепті шығар

$$\text{flower} + 6 = 8$$

$$\text{flower} - 2 = 6$$

$$3 + \text{flower} = 8$$

$$8 - \text{flower} = 5$$

ҚҰТАН МЕН БАҚА

Жалпақ саздың бір шетіне іркілген шалшықты мекендеп жүрген көк бақа судың жиегіне шығады да, күнге қыздырынып отырады. Шидей ұзын сирағы ирелеңдеп, арбаңдай аттап жем іздеген көкқұтанның көзі тарбиып жатқан бақаны шалып қалады. Жетіп барып, қадала төнеді. Шалжиып жатқан бақа қыбырсыз. Құтан көлденеңінен қапсыра тістеп алады да, аспанға көтеріле жөнеледі.

Екі өкпесінен қысқыштай қысқан соң, тынысы тарылған бақа қанша бұлқынса да, босана алмайды. Сонда да амалын тауып, құтылудың жолын іздейді де:

– Әй, Құтанжан-ай, сені текті құс қой деп жүрсем, көзіне түскенге жармаса кететін ашкөз бе едің? – дейді құтанның намысына тиіп.

Бұл қағытпаға ызаланған құтан:
– Сен олай маған жала жаппа! – деп шаңқ ете қалады.

Көкқұтанның қысқышша қысқан тұмсығынан босанған бақа төмен қарай зулайды. Ағып барып, көлшікке “шолп” ете түседі.

Аңырап қалған көкқұтан тұмсығын сытырлата қағады да, қалықтай ұшып, саздың арғы шетіне барып қонады.

Көкөністер мен жемістер

Ойынның мақсаты: балалардың көкөністер мен жемістерді жақсы танып, оларды ажырата білуіне көмектесу. Сонымен қатар қозғалыс арқылы денсаулықтарын күшейтіп, қуатты әрі сергек болуға үлес қосу.

Ережесі: ойынға қатысушы балалар шеңберге тұрады. Ойын жүргізуші әр балаға көкөніс немесе жеміс атауын береді. Мысалы, алма, сәбіз, алмұрт, қызанақ.

Ойын жүргізуші «Көкөністер!» десе, тек көкөніс атанған балалар ғана шеңбер айналып, қол шапалақтап жүгіреді, ал «Жемістер!» десе, тура солай жемістер қозғалады. «Барлығы!» десе, бәрі жүгіреді. Кім шатасса, сол ойыннан шығады.

ҰЛТТЫҚ ТАНЫМ

Әрбір баланың қай әулеттен шыққанын, кімнің ұрпағы екенін білуі өте маңызды. Қазақ халқы ұрпақтан-ұрпаққа жалғасатын «жеті ата» дәстүрін сақтаған. Бұл ата-баба туралы білім – туыстық байланыстарды ұмытпау және тектілікке тәрбиелеу жолы.

Жеті ата ~ ұрпаққа ұлағат

Жеті ата былай

жіктеледі:

Өзің,
Әкең,
Атаң,
Арғы атаң,
Тілек атаң,
Тіңіз атаң,
Бабаң,

Неге жеті ата маңызды?

Жеті атасын білген бала тарихын құрметтеугі, туыстарын таниды, елін жақсы көреді.

Бұл – қазақ халқының даналығы мен тәрбие мектебі.

Есіңде болсын, балақай! Жеті атаңды жаттап алу – ұлттың үлкен аманаты!

Сөздің атасы мен анасы

Қаз дауысты Қазыбектің атағы шығып тұрған кезде, ауылына бір саудагер келіпті, түстеніп болған соң Қазыбекке:

– Сізден бір сөз сұрайын деп едім. Біз керуен адам едік, өзара дауластық та, ойластық та, бірақ шешуін таба алмай қойдық. Сөздің атасы кім, анасы кім? – депті.

Қазыбек ойланып қалады.

– Япырай, өзбектің саудагері ғана білмейді екен десек, қазақтың Қазыбегі де білмейді екен ғой, биыл таппасаңыз, ендігі жылы табарсыз, – деп, саудагер үйден шығып кетеді.

Қазыбек орнынан ұшып тұрып, іле-шала тысқа шықса, саудагер асығыс атқа мініп қалған екен.

– Япырай, саудагердің ісі “сарт-сұрт” деген рас екен ғой, артыңа қарамай аттанғаның не? Әлгі сөздің шешуін іздеп, ендігі жылы тағы келіп саудаңнан қаларсың, артыңа қарамайтын болып кет. Сөздің атасы – бірлік, анасы – шындық. Жолың болсын, жүрген жеріңе айта жүр, – депті Қазыбек би.

Олар да бала болған...

НҰРҒИСА ТІЛЕНДИЕВТІҢ туғанына 100 жыл

Нұрғиса Тілендиев – қазақ музыка мәдениетінің дамуына үлкен үлес қосқан даңқты тұлға, күйші, композитор, дирижер, дәулескер домбырашы. Ол 1925 жылы 1 сәуір күні Алматы облысы, Іле ауданындағы Шілікөмер ауылында дүниеге келген. Әкесі Атабай домбырашы, анасы Салиқа сырнайда ойнап, музыкадан кенде болмаған адамдар.

Нұрғиса бала кезінен ауылындағы қазақ пен қырғыздың, орыс пен татардың музыкалық аспаптарында алуан түрлі ән мен күйді құйқылжыта тартып, өз дарыны мен қабілетін көрсете білген. Бала Нұрғисаның бойындағы бұл дарынды Ахмет Жұбанов та бірден танып, училищеге оқуға баруға кеңес береді. Ол жерде музыка сыныбында білім алған.

Одан кейін Құрманғазы атындағы Қазақ мемлекеттік консерваториясына оқуға түседі, әрі қарай оқуын Мәскеу консерваториясында жалғастырады. Нұрғиса – осы консерваторияда оқыған алғашқы қазақ баласы.

Саз әлеміне терең бойлаған ұлы композитор Нұрғиса Тілендиев 1980 жылы «Отырар сазы» оркестрін құрды. Ол көне аспаптарға үлкен мән беріп, қазақ халқының көне жәдігерлерін қайта жандандырды. Ұлттық аспаптарды оркестрге шақтап, әуезді әуен тудырған Нұрғиса Тілендиев 500-ден астам музыкалық төл туындылардың авторы. Міне, ол өзінің артында сан ғасыр өтсе де, сыры көшпейтін саз-әуен қалдырған ұлы тұлға.

Нұрғиса
Атабайұлының
атақты
шығармалары:

«Ата толғауы», «Аққу»,
«Әлқисса», «Саржайлау»,
«Алатау», «Өз елім»,
«Махамбет»,
«Көш керуені», т.б.

“
**Балаларға
базарлық**
”

ЖАҢА ЖЫЛ ҚАРСАҢЫНДА

*Безендірдік аулада
Өсіп тұрған шыршаны.
Әсемдеуге әр бала
Бар өнерін жұмсады.*

*Жасап келді бірі піл,
Бірі барыс, арыстан,
Бірі қораз, бірі құр,
Бірі бүркіт, сауысқан.*

*Шыршамыз тұр жасарып,
Ойыншықтар тізіліп.
Көз алмай біз, тамсанып,
Қарап тұрмыз қызығып.*

Сұлтан Қалиұлы

ҚЫСТЫҢ ТОЙЫ ТАМАША

*Ақ қыс келіп, сән құрды,
Тау, далаға жараса.
Әйнектердің сан түрлі
Әшекейі тамаша...*

*Жан сүйсінер шыршаның
Жұлдызына қарасаң,
Оттай жарқын нұр шамын
Ойнатқаны тамаша.*

*Күліп аяз атамыз,
Қуанып жүр балаша.
Қызығына батамыз,
Қыстың тойы тамаша.*

Әдібай Табылды

ЖҰМБАҚ ЖАСЫРАЙЫН...

Көкке қарап наздана,
Қолын созар күнімен.
Күз, қыс, көктем, жазда да
Өзгермес бір түрінен.

Шелек қалпақ басында,
Сәбіз екен танауы.
Қыста қардан туатын,
Тауып көрші сен оны?

Қыста киімін тастайды,
Көктемде киіне бастайды.

Қырда жүрер ол жортып,
Іні де жоқ бармайтын.
Құйрығымен бұлтартып,
Қандай аң ол алдайтын?

Сылдырдан қорқады,
Шошынып жортады.

Қанаты жоқ, ұшады,
Аяғы жоқ, жетеді.
Аузы жоқ, ұлиды.

Суда мұз бар,
Жерде қар бар.
Боран борап соғады,
Бұл қай мезгіл болады?

Ақ көбелек қонды,
Құстар енді тоңды.

Тісі жоқ, тістеп алады,
Қолы жоқ, сурет салады.

КІМ ТАБАДЫ ЖАУАБЫН?

Мұбарак
Жаманбалинов

Бұл қандай сандар?

2

Букірлеумін,
Имекпін
Мойынындай уйректің.
Сабағыңды білмесең,
Мені аласың күнде сен.

5

Бас көлемім орасан,
Көтере алмай, бел игім.
Басым төмен қараса,
Дәл үш жасқа кемимін.

8

9

Балғасы жоқ орақпын,
Бедел-бағым зор-ақ тым.

Бір шеңбергі бір шеңбер
Көтеріп тұр, білсеңдер.

6

Қар барысы

Қар барысы ~ мысық тұқымдастардың ерекше өкілі. Олар биік тауларда 2700-5000 метр биіктікте өмір сүретін кербез аң.

Әдетте, қар барысы үңгірлерде немесе құздардың жарылған жерлерінде өзіне апан жасайды. Сол жерде олар күндіз ұйықтайды.

Қар барысының тағы бір атауы – ілбіс.

Қар барысы 6 метрге дейінгі ұзындыққа және 3 метр биіктікке секіре алады.

Құйрығының ұзындығы 1 метрге жуық

Таутеке, елік, марал сияқты жануарлармен қоректенеді.

Дене тұрқы 2 метрге жетеді

Қар барысы 20 жылға дейін өмір сүреді.

Қазақ шақылдағы

Шақылдақ ~ үлкендігі
тышқандай ғана болатын,
сырттай қарағанда қоян
пішіндес, құлағы кішкентай
аң.

Ол таудағы жартас
арасында, орман, тоғай
ішінде ін жасап, жасырын
тіршілік етеді.

Ол жауы төне
бастағанын сезсе,
шақылдап қоя береді.

Құс дауысына
ұқсайтын жіңішке
ысқырығын жиі
естігенмен, өзін көру
мүмкін емес.

Денесінің ұзындығы
шамамен 15 см,
ал салмағы 100 гр
ғана болады.

Ымырт кезде белсенді.
Шөппен қоректенеді,
қысқы қорын шөмеле
етіп жинайды.
Сондықтан бұларды
“пішен салғыштар” деп
те атайды.

Әңгіме айтуды
үйренеміз!

Ғажайыпқа толы мезгіл

Қыс мезгілі келді. Аяз түсіп, ақ ұлпа қар жауды, аяқ басса сықырлайды. Ағаштар да аппақ тон киген. Қар күннің сәулесімен шағылысып, айнала жарқырап, әдемі көрініс береді.

Балалар шанасын сүйретіп, шаңғы теуіп, аққала жасап, қармен атысып ойнап жүр. Қыстың аязы бетті қарыса да, тоңдырса да, олардың жүзінде қуаныш бар.

Демалыс күні Айдос саябаққа барды. Саябақтағы аппақ қардан қоянның ізін көрді, ол жүгіріп өтіп, шыршаның түбіне жасырынған сияқты.

Қыс – ең тамаша жыл мезгілі.

Сурақтарға жауап бер

1. Мәтінде қай жыл мезгілі туралы айтылған?
2. Осы жыл мезгіліндегі табиғат ерекшеліктерін айтып бер.
2. Балалар не ойнап жүр?
3. Айдос қайда барды?
4. Ол ненің ізін байқады?

Ал енді өзің әңгімені
әрі қарай жалғастырып
айтып көр.

Саған қай жыл мезгілі ұнайды?

НАНДЫ ҚАДІРЛЕ, БАЛАМ

Әдептілік әліппесі

Бір күні Бекзат аулада достарымен асыр салып ойнап жүрген еді. Ойын қызығына беріліп жүріп, қолындағы бәлішін түсіріп алды.

Ызақорлықпен жерге түскен нанды аяғымен бір теуіп жіберді. Осы сәтте терезе алдында отырған әжесі бұл көрініске куә болды...

Кешкісін әжесі Бекзатты жанына шақырып, сөз бастады:

– Қарағым, бүгін сенің нанды тепкеніңді көріп, жүрегім ауырды... Біліп қой, нан – берекенің, еңбектің символы. Ол жай ғана тағам емес. Әр түйір нанның артында диқанның еңбегі жатыр. Бидай боп өсіп, қамыр боп иленіп, отқа пісіп, бізге жеткенше қанша қолдың күшін, жүректің ыстық ықыласын көргенін елестете алсаң ғой...

Бекзат өз қатесін түсініп, үнсіз басын төмен салды.

– Әже... Мен қателестім. Енді ешқашан нанды аяқ асты етпеймін, – деді жай ғана. Әжесі мейіріммен күлімдеп, Бекзаттың маңдайынан сүйді:

– Бәрекелді, балам. **Нанды құрметтегенің – еңбекті, елді құрметтегенің.**

“Кел, ойнайық!” үстел ойынының ережесі:

Бұл ойынды үйде ата-анамен, бауырлармен, балабақшада достармен бірге ойнауға болады.

Ойынның мақсаты:

1. Баланың эмоциясын ойын арқылы айқындау.
2. Баладан қандай жағдайда мұндай эмоция пайда болатынын және оның себеп-салдарын сұрау арқылы бір-біріне деген сенімді қалыптастыру.
3. Ой-өрісін кеңейту, шығармашылыққа (сурет салу, әртістік қабілетін ашу) баулу, т.б.

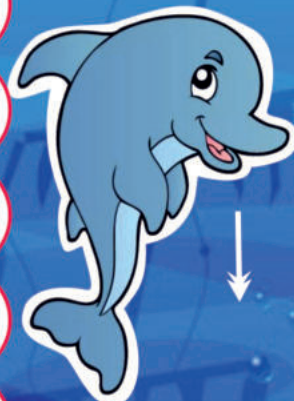
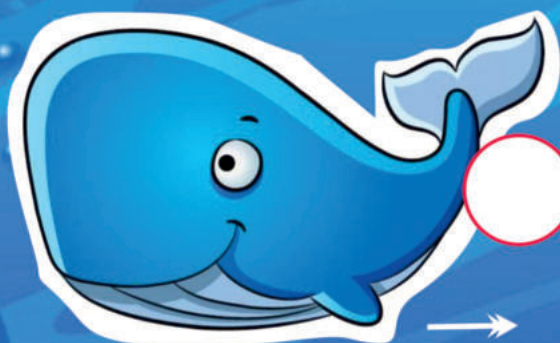
Қажетті заттар:

текше, әр ойыншыға фишка және қарындаш пен ақ қағаз керек.

Ойын ережесі:

ойынға қатысушылар кезекпен текшені лақтырып, бетіне қанша сан түссе, сонша қадамға фишканы қозғалтады. Сол ұяшықтағы тапсырманы (суреттегі эмоцияны көрсету, сурет салу) орындаса, ол ойыншы ойынды әрі қарай жалғастырады. Тапсырмалардың барлығын дұрыс орындап, мәреге алғаш болып жеткен ойыншы жеңімпаз болады.

БАЛ ОҰЫМ, ӨРЛЕ БҮІККЕ!

Жұмыр

ой

Пазлдың шашылған бөліктерін тап!
Ондағы әріптерді құрастырып,
жасырынған сөзді төмендегі
ұяшықтарға жаз.

Қыс мезгіліндегі
ең қызықты
ойын түрлерін атап бер!

Жасырынған

сөз

--	--	--	--	--	--	--	--

Жолдағы кедергі

Баяғы заманда бір патша сарайға кіретін жолдың үстіне үлкен тас қойдырып, өзі терезеден бақылап отырыпты.

– Көрейік, не болады екен?

Елінің ең бай саудагерлері, ең күшті керуеншілері, сарай қызметшілері жолда келе жатып, тасты айналып өтіп, ешнәрсе істемей кіріп кетеді. Кейбіреулері тасты көріп, дауыстап тұрып патшаны сөге бастайды: “Халықтан қаншама салық жинайды, бірақ жолдарын таза ұстай алмайды...”.

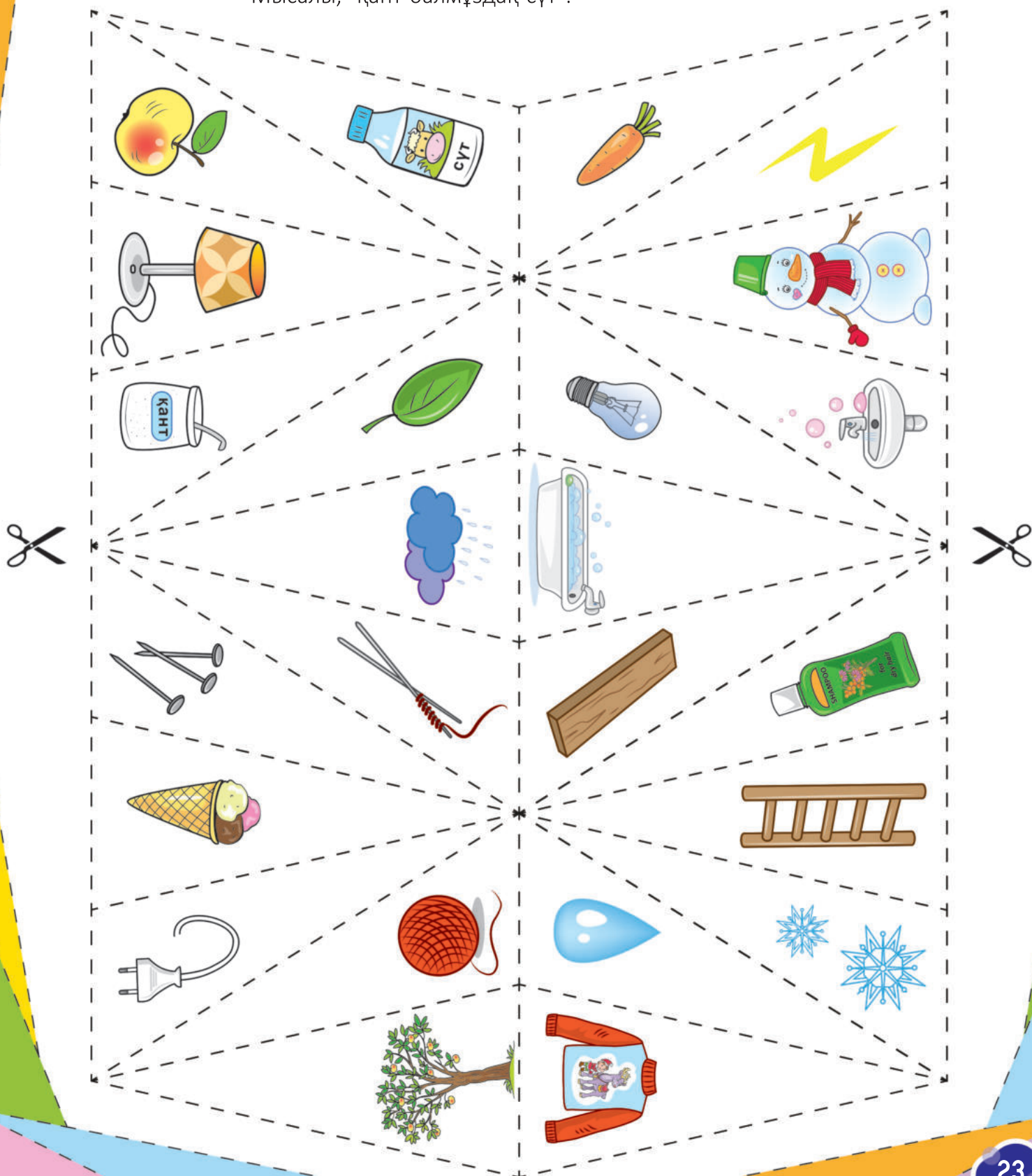
Осы кезде бір ауыл шаруасы сарайға жеміс, көкөніс алып келе жатып, жол ортасындағы тасты көргенде, арқасындағы жүгін жерге қойып, екі қолымен тасты итере бастайды. Қатты қиналып, қара терге түседі, соңында әйтеуір тасты жолдың шетіне ығыстырып қояды. Жүгін қайтадан асынып жатқанда, тастың жатқан жерінен бір қалта көреді. Алып, ішін ашады... Қалташық алтынға толы болады. Ішінен патшаның жазған хатын көреді: “Бұл – алтын, тасты жолдан алған адамға берген сыйлығым. Патша.”

Осылайша бұл шаруа бүгінгі күні де көпшіліктің онша мән бере бермейтін мәселелерінде адамдарға дәріс береді.

Мұнда суреттері бар үшбұрыш пішінді 24 кеспе қағаз бар.

Кеспе қағазды қайшымен қиып, содан кейін
8 үлкен үшбұрышқа бөлеміз. Ал үлкен үшбұрыштардың
әрқайсысы 3 кішкентай үшбұрышты кеспе қағаздан
тұруы керек.

Кеспе қағазды біріктіргенде, суреттер қолданысы жағынан
бір-бірімен сәйкес келуі керек.
Мысалы, "қант-балмұздақ-сүт".

Өнерімен өрлеген – Аяла

Кішкентайынан алғыр, ән айтуға, биге ерекше қызығушылық танытып, өнерге жақын болып өсіп келе жатқан жас өреннің бірі – Алпысбай Аяла Рахымжанқызы. Ол 2016 жылы 19 сәуірде Ақтөбе қаласында дүниеге келген.

Бүгінде Ә.Ермеков атындағы №23 орта мектеп-лицейінің 3 "Ә" сыныбында оқиды. Мектептегі озат оқушылардың бірі.

Молдагазина Лариса апайы жетекшілік ететін би үйірмесі мен вокал өнеріне қатысып, көптеген байқаулар мен сайыстарда жүлделі орынға ие болған Аяла өзін жан-жақты қырынан көрсете білді.

Ең ерекше жетістіктерінің бірі – Мұқағали Мақатаев атындағы шығармашылық байқауларға қатысып, жүлделі орындарға ие болуы. Бұл Аяланың әдебиетке, өлеңге деген сүйіспеншілігін де көрсетеді.

Өнерлі
бала
сүйкімді

Аяланың арманы – үлкен сахнада өнер көрсету, ән арқылы халыққа қуаныш сыйлау. Ол табандылығы мен еңбекқорлығы арқылы өз арманына нық қадаммен жақындап келеді.

Аяланың жетістіктері:

- Оқушылар мен студенттерге арналған республикалық зияткерлік олимпиадасының І дәрежелі жеңімпазы;
- Бастауыш сыныптарға арналған І республикалық "QUEST START" олимпиадасының І орын иегері;
- "BIG STARS" халықаралық өнер фестивалінің бас жүлде иегері;
- "Менің балалық шағым" атты сурет байқауының ІІ орын иегері;
- "Өңір таланттары" атты балалар мен жасөспірімдер байқауының "Вокал" номинациясы бойынша ІІІ дәрежелі жеңімпазы;
- "Ahash Media" студиясының ұйымдастыруымен өткен "Ұрпаққа үлгі – Әлия!" атты республикалық көп жанрлы байқауының бас жүлде иегері.

ЖАС СУРЕТШІЛЕРДІҢ ТАЛЕРЕЯСЫ

Аяла Жеңісқызы,
Түркістан облысы,
Жетісай ауданы,
«Бақнұр» балабақшасының
тәрбиеленушісі.

Томирис Ораз,
Алматы қаласы,
«Бөбек» балабақшасының
тәрбиеленушісі.

Асылбек Қасымхан,
Ақтөбе қаласы.

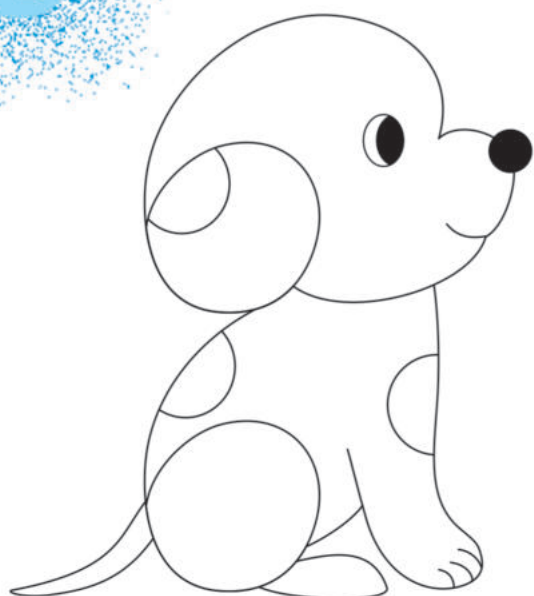
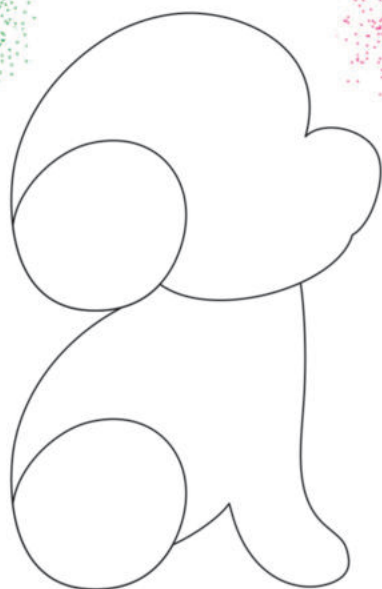
Жазықбай Айбике
Есімжанқызы,
Шымкент қаласы.

Сүрөт
салып үйрөн!

1

Боямақ

Суретті боя!

Тиін – әрі епті,
әрі жеңіл
қимылдайтын,
жақсы өрмелейтін және
талдан талға оңай
секіретін омыртқалы
жануар.

КЕРЕМЕТ БАҒБАН

Тиіндер миллиондаған ағаштардың
өсуіне септігін тигізіп отыр.
Қалай дейсіз ғой?!

Олар жинаған дәндерді тығып кетіп,
“ұмыт” қалдырады екен.

Ақылды болғаны соншалық, дәндер мен
жаңғақтарды бөлек-бөлек топыраққа мұқият
көмеді немесе ағаш қуыстарына жасырады.
Осылайша ол дәндерден жас бұталар өсіп,
бой көтеріп, алып ағаштарға айналады.

ТИІНДЕРДІҢ ӨМІРІНЕН ҚЫЗЫҚТЫ ДЕРЕКТЕР

ЖАҰЛЫ ҮЙ ЖАСАЙДЫ

Тиіндер суық түскенге дейін
емін-еркін қозғалыста болады.
Ал қыс мезгілі келгенде, ағаш
кеуегіндегі өз ұясына тығылады
және ішін шөптермен,
мүктермен безендіріп, бекітуді
ұмытпайды.

АЗЫҚ ҚОРЫН ЖИНАЙДЫ

Бұл кішкентай ғана сүйкімді жануар өте сақ.
Жаз бойы түрлі жаңғақтар мен гүлдің қауызын
жинап, саңырауқұлақтарды бұтақтарға
іліп кептіреді.

Айтпақшы, қыс мезгілінде тиіннің
үлпілдек қалың жүндері жирен түстен
ақшыл сұр түске өзгеріп отырады, бұл
тиіндерге жыртқыштардан жасырынуға көмектеседі.

ТЕРІСІНІҢ ТҮСІ ӨЗГЕРЕДІ

Тролл тілі

Оддо қаласына жақын жердегі Сьеггедаль тауында орналасқан «Тролл тілі» теңіз деңгейінен 1100 метр биіктікте орналасқан, ал адамдар небәрі 300-400 метр биіктікте жүреді. Сонда керемет сезімге қол жеткізу үшін 700 метр биіктікке шығуға тура келеді екен. «Тролл тілінен» бүкіл Норвегия аңғарын тамашалай аласың. Оған жету үшін ұзындығы 950 метрлік баспалдақты жүріп өтесің.

ЖАРТАСТАҒЫ ЖЕДЕЛСАТЫ

Әлемдегі «Байлонг» аталатын ең үлкен жеделсаты Қытайдың Чжандзядзе ұлттық саябағында орналасқан. «Байлонгтың» негізгі міндеті – саяхатшыларды 330 метр биіктікке, жартасты бойлай жоғары көтеру. Жеделсатының екі қабатты кабинасына 50 адам сыяды екен. Ал комплекстің ішінде әрқайсысы осындай 3750 килограмм салмақты көтеретін, үш жеделсаты бар. Таулардың ортасындағы орналасқан тік жартас үнемі жасыл өсімдіктерге оралып тұрады. Мұнда үнемі жергілікті тұрғындар мен саяхатшыларға толы болады.

Әнші балалар

Зырлайды шанамыз

Әнін жазған:
Дмитрий Мацуцин

Өлеңін жазған:
Қабдікәрім Ыдырысов

Аязды келіп қыс,
Алғашқы қар ұшты.
Аппақ боп үстіміз,
Ақ қырау жабысты. } 2 рет

Алғашқы ақша қар,
Бетінде із қалды.
Жүйткіді ақ шанам,
Алға ұстап ызғарды. } 2 рет

Зырлай түс, ақ шанам,
Бөгет жоқ бізге еш.
Көрсін дос, басқа да
Шаршайтын біз емес. } 2 рет

Көңілді

f

А - яз - ды ке - ліп қыс, ал-ғаш- қы қар ұш - ты, ап- пақ

1. боп үс-ті - міз ақ қы рау жа-быс -ты, ап - пақ// -ты

2.

Жер-су атаулары
туралы аңыздар

“Ертіс” өзені

Ерте-ерте, ертеде, Шыңғыс ханның заманында қазіргі Ертіс өзенінің бойында керей мен найман рулары өмір сүріпті. Бір күні елге жау шапқанда, өзеннің арғы бетінде отырған ағайындарға шұғыл хабар жеткізу қажет болады. Сонда ел ішінен батыл бір жігіт шығып, жау келгенін хабарлайтын «үкілі хатты» алып жолға шығады. Бұл хаттың “үкілі” деп аталу себебі, оны жеткізетін адамның қамшысының басына үкі тағылады. Оны көрген адамдар жолдан кедергі келтірмей, өткізіп жібереді екен.

Біраз жол жүрген соң жігітті жау қуып жетеді. Қуғыншылардан қашқан жігіт Ертіс өзеніне жетеді. Қолындағы аманатты суға батырмай жеткізу үшін, ол хатты тістеп, киім-кешегін аттың үстіне байлайды. Аттың басын бос жіберіп, оның құйрығынан ұстап жүзіп өтеді. Өзеннің арғы бетіне аман жеткен ол үкілі хатты елге тапсырып, жауға қарсы тұруға ерте қамдануға мүмкіндік береді.

Сол ерлігі үшін ел батырға «Ер-Тіс» деп ат қойыпты. Содан бастап өзен де ел арасында “Ертіс” аталып кеткен екен.

Мына кемелердің қайсысы
кедергілерді айналып өтіп,
теңізге шығады?

ойлан, тап!

көлеңкесін
тап!

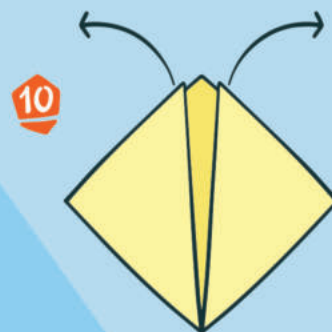
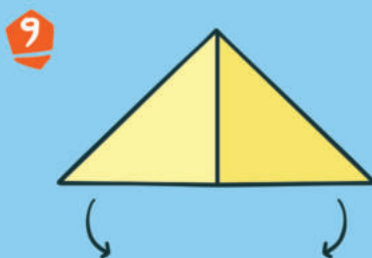
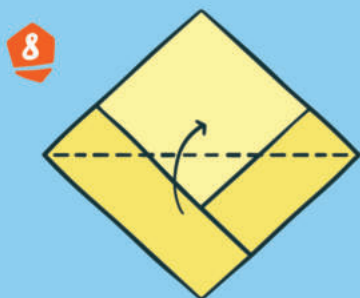
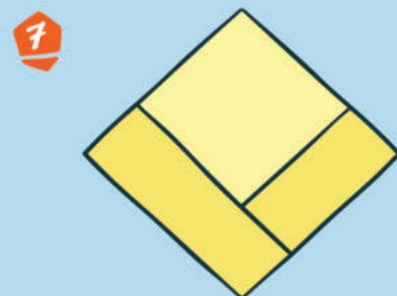
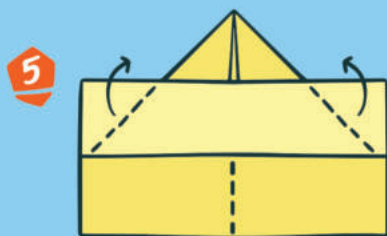
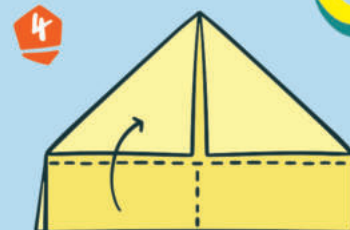
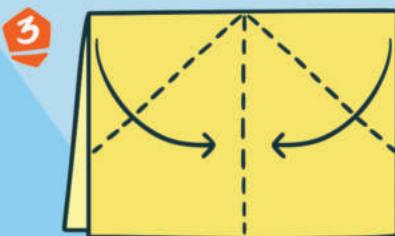
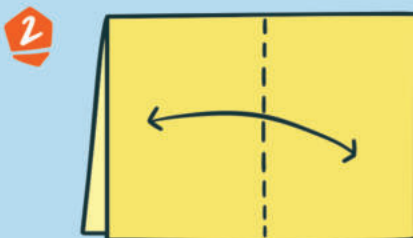
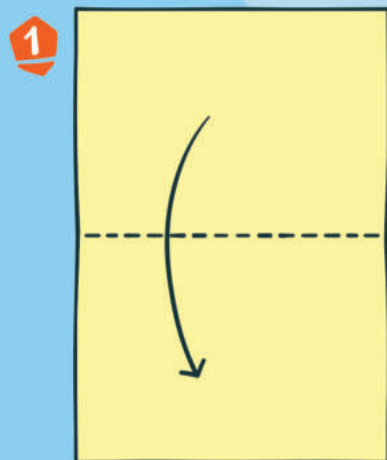

Қағаздан жасалған қайық

Ол үшін:

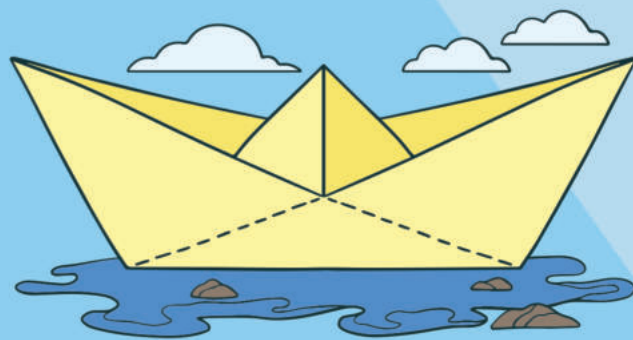
- түрлі түсті қағаз;
- қайшы

Қажет

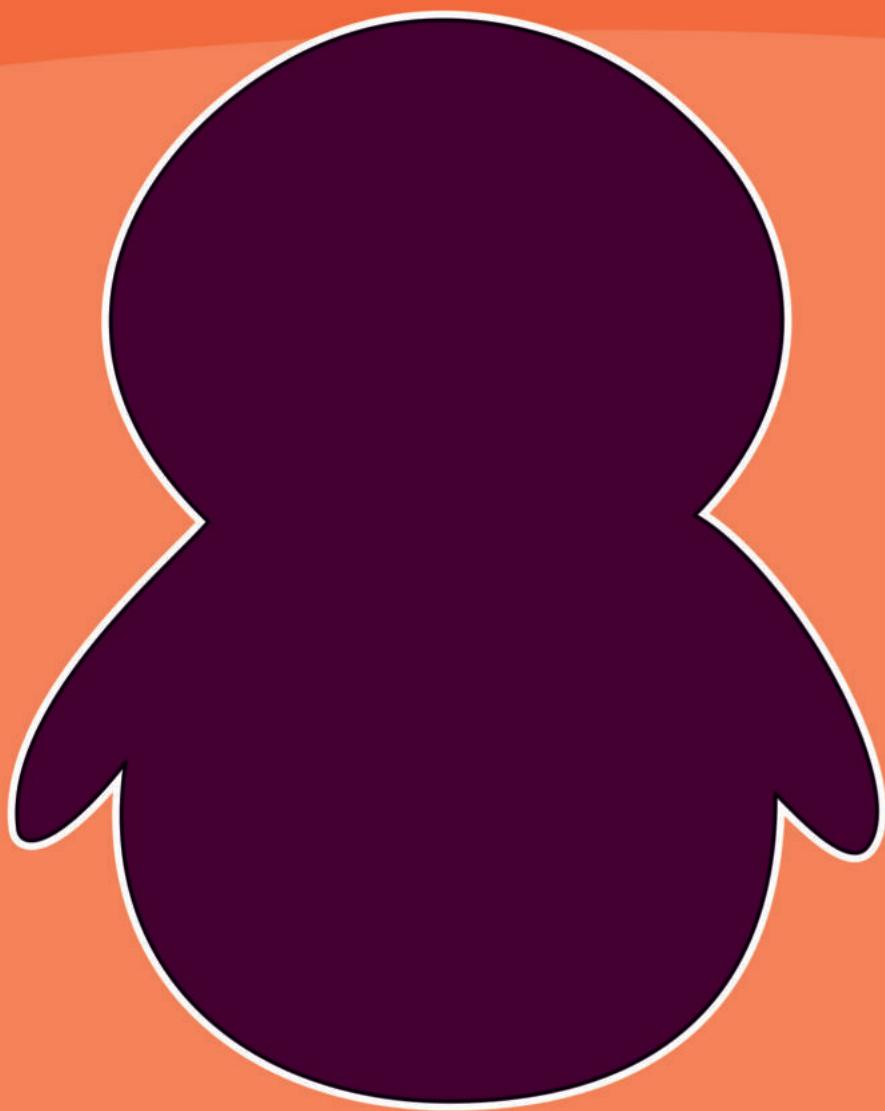
Өзіңе ұнайтын кез келген
түсті қағазды суреттегі
үлгі бойынша
бүктейміз
(1,2,3,4,5,6,7,
8,9,10-суреттер).

Осымен қайық
дайын болды!

Мына бөлшектерді
қайшымен қиып алып,
төменде көрсетілген нұсқадағыдай
жабыстыр.

Ой мен қол еңбекті
ұштастыра білейік!

Атанбек Наурыз

Балапан әлемі

Ой, қандай әдемі,
Ыстық қою сәлемі.
Журналдың аты да -
"Балапан әлемі".

Томпаңдап келемін,
Анама беремін.
Оқысын анам да,
"Балапан әлемін".

Достарым, кел енді,
Оқиық өлеңді.
Қуантты біздерді,
"Балапан әлемі".

